

unde stetit angelus iuxta altare. b. t. a. in m. l. i
 christus resurgens carnem habuit in potesta-
 te. Argentum significat christi carnem. ab om-
 ni labe mundam et mundicia renitentem. Cupre-
 um fragilem et mortalem ferreum resurgentis
 fortitudinem. Si quatuor habet catenulas de-
 monstrat eam ex quatuor elementis constare.
 Vel quatuor virtutibus. scilicet iusticia. pru-
 dentia. fortitudine. et temperantia decorari. Quia
 ta que partes diuidit animam designat que se i mor-
 te a carne in illo tribuo separauit. Si vero tres
 habet catenulas figurat ammain carne et ver-
 bum in vna conuenire persona. Quarta que par-
 tes separat potestas est. quia animam suam po-
 fuit pro ouibus suis. Si vna tantum catenula
 sustentatur designat quod solus de virgine genera-
 tur que deus solus est inter mortuos liber. Circulus
 cui hec omnia innectuntur est deitas que nullo
 termino clauditur. a qua hec omnia continentur
 et operantur. preter mysticam eclair rationem ob
 hoc altare incensatur ut omnis ab eo nequicia
 demonum propellatur. Fumus enim incensi va-
 lere creditur ad demones effugandos. Unde cum
 thobias interrogasset angelum. quot remedia
 haberent ea que de pisce iusserat obseruari. Re-
 spōdit cordis eius particulam si super carbones
 ponas. Fumus eius omne demoniorum genus
 extricat. Soter papa statuit ne moniales incen-
 sum circa altaria ferant.

Qualiter episcopus vel sacerdos.
 et ministri ad altare stare debent.

Quod purificatione practa episcopus vel
 sacerdos. ad dexteram altaris partem
 se transfere. ibi vna cum ministris pla-
 ne officium et kyrieleison dicit qui transitus de
 medio altaris ad dexteram partem. significat chri-
 sti transitum de passione per resurrectionem ad
 vitam eternam. Item a leua transiens in dextram
 imitatur christum ingredientem mundum. le-
 uam enim tetigit christus quando temporalem
 assumpsit vitam. ad dextram iuit. quando carnem
 assumptam ad dei dexteram eleuauit. Rursus
 per hoc quod accedens ad altare. prius dexteram
 illius partem petit innuit. quod emanuel in lege p-
 missus prius venit ad iudeos quam ad gentes.
 Iudei enim tunc propter legem in dextera par-
 te fuerunt. gentes vero quasi in sinistra. quia
 ydola colebant. Sacerdos vero vestibus sacris
 ornatus. christum carne nostre humanitatis
 vestitum significat veniens ad altare. christum
 de celis venisse ad populum. ut eum saluaret. de-
 signat. Unde in dextram transiens designat quod
 christus in mundum veniens venit ad iudeos.
 de quibus voluit nasci Beata enim maria iudea
 fuit. De hoc transiū dicitur sub titulo de muta-
 cione sacerdotis et oratione. Et nota quod licet do-
 mino papa celebranti. vel missam audienti le-

gatus a capellanis suis introitus. et kyrieleiso
 et gloria in excelsis. et credo. et sanctus. et ag-
 nus. non tamen graduale. vel alleluia. vel tra-
 ctus vel offertorium. vel postcommunio. pro
 eo quod illa instructoria sunt et introductoria
 quibus ipse non eget. Illud autem notandum est
 quod sacerdos stat erectus ante altare. ad notandum
 quod christus venit suos regere inuincibili doctri-
 na. et respicit versus orientem. quia christus non
 suam sed patris voluntatem quesuit. nec respi-
 cit retrosum tum quia christus semper patris
 faciem intuetur. Iuxta illud. Scio unde venio.
 et quo vado tum quia nemo mittens manum ad
 aratrum et respiciens retro aptus est reg. dei. ymo
 ad populum dorsum verit. representans quod
 dominus ait ad moysen. Videbis posteriora mea
 faciem autem videre non poteris. exo. xxxij.
 c. Episcopi autem et superiores celebrantes
 non ante altare. sed remoti ab illo ad dextrum
 eius latus vsque post dictum offertorium manent
 quod fit primo ad representandum. quod ex late-
 re christi. qui per altare significatur initium no-
 stre redemptionis fuit. Secundo fit hoc non so-
 lum ad maiorem solennitatem ut per hoc a mino-
 ribus sacerdotibus decernantur. vix etiam fit
 hoc quod ipsa in missa representant. non solum chri-
 sti dignitatem et excellentiam ante eius oblatio-
 nem. vix etiam humilitatem et obedientiam in
 ipsa sua oblatione et consecratione. Siquis chri-
 stus quantum ad sui dignitatem est patri equa-
 lis et sedet a dextris dei patris. prout in simbolo
 legitur. quod representat prelatum stans ante
 oblationem ad dexteram altaris. In sui vero ob-
 latione christus pro nobis factus est hostia.
 Et ideo prelatum eius vices gerens ex tunc ip-
 si altari. quod aram crucis insinuat debet eotaliter
 inherere. Tercio quoniam prelatorum actus
 esse debent subditis ad doctrinam. ideo vsque tunc
 manet ab altari separatus. et ex tunc manus la-
 uandum et tburificandum et sacrificandum ad
 altare accedit ut ostendat quecumque in missa p-
 cedunt solennitates et laudes esse. sed tunc de-
 inde ad essentialia seu substantialia peragenda
 accedit. Quarto in hoc repetit. quod legalis pon-
 tifex intrans sancta sanctorum carbones fere-
 bat et sanguinem prout tactum est in protre-
 mio huius partis. Quinto fit hoc ad represen-
 tandum quod ait propheta. Dixit dominus do-
 mino meo. sede a dextris meis. Donec ponam
 inimicos tuos scabellum pedum tuorum. Sacer-
 dos quidem christum representans sedet ad dex-
 tris altaris deum patrem in hoc loco signantis
 donec ad consecrandum hostiam accedat. per
 quam fracta sunt tartara. et impii demones
 deuicti et quasi scabellum pedum positi. Mini-
 stri vero scilicet dyaconus et subdyaconus re-
 tro illum ad altare stant. qui tamen in veniendo
 precesserunt signantes martires qui in veteri te-
 rameto fuerunt. et tamen post domini natiuitate

digne coronantur. et ab quancūq; altaris par-
 tem ille transierit ipsum retrostantes secuntur
 ut ostendant impletum esse quod dominus am-
 monuit dicens Qui mihi ministrat me sequatur
 et ubi ego sum. et. Intendentes semper atq; sol-
 licite in illum ad notandum qd fideles quamuis
 adhuc in hac vita positi. tamen eternitati chris-
 ti semper intendunt In quibusdam etiam eccle-
 sijs illo se vertente ad populum illi similiter se
 vertunt et illo se conuertente ad altare se simi-
 liter conuertunt. Nam christus ab oratione
 se ad predicationem. aliquando vero econuerso
 dum viueret se conuertit quod designat versio
 ad populum et conuersio ad altare. In quo qui-
 tem imitandum est a predicatoribus qui per mi-
 nistros ipsos congrue designantur. Anacletus
 papa stetit qd episcopus deo sacrificans secum
 testes habeat. dyaconos qui oculi eius dicuntur
 et subdiaconos reliquosq; ministros qui sacris
 indui vestibus. in fronte id est ante. et a tergo
 et p. esbiter e regione. id est a parte dextra. le-
 uaq; conuerso corde humiliato spiritu. ac pro-
 nostent vultu. custodientes eum a maliuolis ho-
 minibus at consensum prestantes sacrificio. Et
 secundū Lucium papam eum nō deserant. quia
 ppter maliuolos oportet illum habere bonum
 testimonium ab his que foris sunt. Statutum ē
 etiam ut celebrans missam habeat a tergo vi-
 cini solaminis adiutorem. prout dictum est in
 proximo huius partis. Et iteō in quibusdam
 ecclesijs aliqui dyaconi stant post episcopum.
 quasi orantes ut eum sequantur vsq; ad mortē
 et cum eo transeant ad vitam eternam. Maior
 tamen ps in dextra parte moratur altaris et mi-
 nor in sinistra. quia verunq; petit ecclesia scilicet
 temporalē benedictionem et eternam. ut ibi sic
 transeamus per bona temporalia ut non amitta-
 mus eterna. Ceterum dicti ministri retro stan-
 tes inclinati ante facies suas. vsq; in finem do-
 minice orationis perseverant. significantes illos
 apostolos qui in passione domini magna tribu-
 latione oppressi non audebant se erigere. ut chris-
 ti discipulos esse confiterentur. Stabant tamē
 in facie fidelis sed postea eriguntur sicut dicitur
 sub vndecima particula canonis. super verbo.
 Nobis quoq; signantes etiam chorū sancto-
 rum martirum in conualle lacrimarum ante no-
 uissimam tribulationem manentium. postea eri-
 guntur. quia illi qui postea martirio coronati
 stant erecti id est ab omni tribulatione liberati.
 Ad hoc stantes facie inclinati. signat mulieres
 que de cenaculo ad monumentum milibus be-
 climatatis currebant in christi amore ardentes.
 Sane sacerdos minister inter mores pulu-
 molle missali. supponit. ad notandum qd deuotū
 et molle cor. et quod facile diuinam impressio-
 nem recipiat supponi debet iugo domini et cele-
 stium preceptorum. iuxta illud sapientis. Su-
 scipiat verba mea cor tuum etcetera. ut in exo-

Spiritus domini requiescat. De hoc etiam sub
 euangelio dicitur.

De Gloria in excelsis.

Kyrieleyson

Translato in dexteram altaris partem
 episcopo seu sacerdote. dicitur quia tē-
 pus plenitudinis et annus benigni-
 tatis aduenit. sicut predictum fuit a psalmista.
 Tu exurgens miserere sion. quia. v. t. e. m. e.
 Congruue chorus laudat et inuocat trinita-
 tem triplicando kyrieleyson. Itē autem post in-
 troitum dicitur kyrieleyson. quia ante omnem
 orationem sacerdotum. necesse est misericordiā
 domini implorare. Siquidem kyrieleyson grece
 interpretat dominus miserere. Nam kyrie sonat
 domine. leyson miserere. Et in te christe leyson.
 id est christe miserere. vel kyrie christe el deus
 ep. miserere. son nobis. Deinde kyrieleyson. i.
 o christe te miserere nobis. Unde propheta mi-
 serere nobis. te enim expectamus. Dicitur autē
 nomies. primo ut ordo decimus ex hominibus
 reparatus nouem associetur ordinibus angele-
 rum. Secundo ut ecclesia perueniat ad societa-
 tem nouem ordinum angelorum. Tercio con-
 tra nouem genera peccatorum. Est enim pecca-
 tum originale veniale et mortale. Item pecca-
 tum cogitationis locutionis et perpetratis.
 Item peccatum fragilitatis simplicitatis et ma-
 lignitatis. Fragilitatis per impotentiam. simpli-
 citatis per ignorantiam. malignitatis per inui-
 diam. Hoc est peccatum in patrem. in filium. in
 spiritum sanctum. Ad hoc iteō dicitur ter ad pa-
 trem kyrieleyson. ad filium christeleyson. et ter
 ad spiritum sanctum kyrieleyson. Sed ad patrem
 et spiritum sanctum sub eodem tamen vocabulo
 qd pater et spiritus sanctus sunt eiusdem tātum na-
 ture. Ad filium vero sub alio. quia filius et si sit
 eiusdem nature cum illis. est tamē et alterius.
 ut gemine gygas substantie. Preterea iteō di-
 citur ter quantum ad patrem. et ter quantum
 ad filium. ter quantum ad spiritum sanctum. ut
 notetur pater in filio et filius in patre. et spiri-
 tus sanctus in utroq;. De hoc dicitur in quinta
 parte. sub titulo de prima. sed in medio mutat
 kyrie in christe. ut notetur duas esse naturas in
 christo. Rursus kyrieleyson ter triplicatum. sig-
 nificat preces patrum veteris testamenti. mul-
 tiplicatas ad hoc ut gracia summe trinitatis p-
 aduentum christi eos consociaret nouem agni-
 nibus angelorum. Est autem magna istorū ver-
 borum efficacia. Legitur enim qd dum beatus
 basilus kyrieleyson clamasset. portē sicine. siue
 papie. ecclesie sunt aperte. Rursus cum beatus
 geminianus kyrieleyson clamaret. quinq; re-
 ges conuersi dicuntur in fugam. Unde forte si-
 gnificat aliud quam domine miserere. quod ta-
 men nos ignoramus. In quibusdam ecclesijs. sta-
 tim post vltimum kyrieleyson subiciunt imas qd
 verbum grecum sonat latine nobis. Et sensus